

УДК 321.01:325.455

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ

Автор – Юрій Мельник¹, асп. гр. ПУА-22а,
Науковий керівник – д. н. з держ.упр., проф. Галина Євсєєва²
¹melnik.yuriy.dp@gmail.com, ²yevsieieva.halyna@pdaba.edu.ua
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Постановка проблеми. Місцеве самоврядування як природна форма організації територіальною громадою власного управління є результатом тривалого процесу розвитку суспільства і в загальному вигляді являє собою вид управлінської діяльності, при якому суб'єкт управління є одночасно і об'єктом управління. Сьогодні під час війни та у післявоєнній відбудові України територіальні громади є ключовими ланками щодо підтримки населення та співпраці з державою в актуальних завданнях сьогодення. І коли ми говоримо про єдність та згуртованість держави, то маємо на увазі єдність та згуртованість територіальних громад. Ефективність згуртованості громадянського суспільства зумовлена, зокрема, рівнем активності громадян у здійсненні місцевого самоврядування, первинним суб'єктом якого виступає територіальна громада.

Аналіз попередніх досліджень. У науковій літературі дослідженню питань місцевого самоврядування та статусу територіальних громад присвячена значна низка праць. Цікавими та глибоко теоретичними є праці М. О. Баймуратова, О. В. Батанова, В. І. Борденюка, І. П. Бутка, М. П. Воронова, І. В. Дробуш, В. М. Кампо, А. А. Коваленка, М. І. Корнієнка, В. В. Кравченка, В. С. Куйбіди, Ю. О. Куца, І. П. Лопушинського, В. В. Мамонової, М. П. Орзіха, О. М. Пастернак, В. Ф. Погорілка, М. О. Пухтинського, Ю. М. Тодики, О. Ф. Фрицького, В. М. Шаповала та інших дослідників. Однак подальшого обґрунтування потребує визначення ролі територіальної громади у формуванні та реалізації внутрішньої політики в контексті української національної ідеї.

Метою дослідження є висвітлення територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування та реалізації внутрішньої політики в контексті української національної ідеї.

Виклад основного матеріалу. Територіальна громада – це спільнота людей, об'єднаних на основі спільних інтересів, місця проживання та господарської діяльності, які володіють почуттям спільноти і вирішують питання місцевого значення безпосередньо та через органи місцевого самоврядування. Як суб'єкт місцевого самоврядування вона є джерелом та носієм активності, діяльність якого спрямована на вирішення питань

місцевого значення. При цьому суб'єкту притаманний творчий характер діяльності. Він не просто реагує на зміни в навколишньому середовищі, а й виступає ініціатором цих змін і перетворень. Доведено, що місцеве самоврядування – це не тільки право та реальна здатність територіальної громади під власну відповідальність вирішувати питання місцевого значення, а й відповідна діяльність. Тобто для розуміння місцевого самоврядування необхідно враховувати як статичні складові, які відображають певний потенціал суб'єкта (право, спроможність, здатність тощо), так і динамічні компоненти, які розкривають активність суб'єкта, його діяльність, спрямовану на вирішення питань місцевого значення [1]. В означеному вище аспекті значну роль відіграють відділи внутрішньої політики. Серед основних завдань визначених Положенням про відділ внутрішньої політики виконавчого комітету Слобожанської селищної ради (рішення 21 сесії VIII скликання Слобожанської селищної ради від 22.12.2022 року № 2078-21/VIII) на першому місці стоять завдання, які пов'язані з забезпеченням «реалізації державної політики у сфері інформаційної діяльності та розвитку інформаційного простору», «формування громадської думки з приводу актуальних питань суспільного життя», надання «пропозицій щодо формування й реалізації внутрішньої політики селищної ради та її виконавчих органів», «стимулювати формування громадянської позиції та локальної ідентичності/ патріотизму серед всіх жителів громади» на території Слобожанської селищної територіальної громади [3].

В умовах агресії РФ відділи внутрішньої політики територіальних громад повинні вести свою діяльність в контексті української національної ідеї, як ідеї, яка формує і згуртовує населення в державницьку націю. Саме на ці відділи покладається одна з найголовніших функцій – вплив на громадян та формування державницької ідеології. У законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [5], який набув чинності з першого січня 2023 року, визначаються основні завдання, принципи, напрями, особливості формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності як складової забезпечення національної безпеки України, гарантії участі громадян України, громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства у її реалізації, визначаються повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цій сфері. Стаття 4 цього Закону чітко визначає мету державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: «досягнення єдності в українському суспільстві шляхом подолання суперечностей соціокультурного, мовного, регіонального характеру на основі європейського та євроатлантичного курсу, забезпечення дотримання

конституційних гарантій прав і свобод людини і громадянина» [5]

Закон вбачає, що саме територіальні громади мають змогу впливати на громадян, формуючи «оборонну свідомість», «громадянську стійкість», «українську національну ідентичність», «українську національну ідентичність». Закон трактує нововведені терміни як: «оборонна свідомість – свідоме сприйняття та готовність громадянина до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України» та «громадянська стійкість – здатність особи виявляти свою національну та громадянську ідентичність у повсякденному житті і в умовах негативних зовнішніх впливів»; «українська національна ідентичність – стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями»; «українська громадянська ідентичність – стійке усвідомлення громадянином України, свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством» [5].

«Збереження української національної ідентичності у громадян України, які усвідомлюють свою належність до української нації» – одне з найважливіших завдань місцевої регіональної влади визначає Закон України [4]. Державна політика у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності реалізується шляхом здійснення комплексу заходів з національно-патріотичного виховання, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти, регулювання відносин у сфері співпраці із закордонними українцями з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності, виконання інших вимог вище означеного Закону та інших законів України.

Суспільно-державні (національні) цінності України є концептуальною основою та консолідуючими чинниками утвердження української національної та громадянської ідентичності, фундаментом для гармонізації інтересів людини, забезпечення стабільності в суспільстві та сталого розвитку держави. Основними суспільно-державними (національними) цінностями України є: соборність, самобутність, воля, гідність. Ці цінності є основою для внутрішньої політики територіальних громад, тим маркером, який визначає правильність дій і траєкторію розвитку громади.

Висновок. Утвердження української національної та громадянської ідентичності формується відповідно до Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [5] на основі наукових досліджень з урахуванням прогнозів, статистичних даних, експертних висновків та

громадської думки. Дослідження означених аспектів допоможе напрацювати практичні механізми реалізації зазначеного закону.

Список використаних джерел

1. Коваль Г. В. Законодавче забезпечення функціонування територіальних громад в Україні. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2017_1/32.pdf
2. Положення про відділ внутрішньої політики виконавчого комітету Слобожанської селищної ради (рішення 21 сесії VIII скликання Слобожанської селищної ради від 22.12.2022 року № 2078-21/VIII). URL: <http://slobozhanska-gromada.gov.ua/Publication/ViewPub?uid=f73c6d24-688c-45a5-bd86-c44effa18b55>
3. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>